

مکه

مکه نام شهری است در کشور پادشاهی عربستان سعودی واقع در شبه جزیره عربستان که اعمال حج در آن انجام می‌شود.

فهرست مندرجات

- ۱ - مهمترین شهر جزیره العرب
- ۲ - موقعیت جغرافیایی مکه
- ۳ - فلسفه پیدایش شهر مکه
- ۴ - بگه نام دیگر مکه
- ۵ - وجه تسمیه شهر مکه
- ۶ - تقس دیرینه مکه
- ۷ - اسامی دیگر مکه
- ۸ - مکه در نوشته‌های قدیمی
- ۹ - فضایل شهر مکه
- ۱۰ - پانویس
- ۱۱ - منبع

مهمترین شهر جزیره العرب

مهمترین شهر و مقدس‌ترین نقطه حجاز، بلکه جزیره العرب، شهر مکه است.

موقعیت جغرافیایی مکه

این شهر در فاصله هشتاد کیلومتری شرق دریای سرخ واقع است. شهر مکه در طول ۴۰ درجه و ۹ دقیقه و عرض ۳۱ درجه و ۲۸ دقیقه خط استوا قرار گرفته و ۳۳۰ متر از سطح دریا بلندی دارد.

فلسفه پیدایش شهر مکه

فلسفه پیدایش این شهر که به نام ام‌القری نیز شناخته می‌شده، به دو جهت است: نخست مرکزیت عبادی و دوم تجاری.

بگه نام دیگر مکه

این شهر، در قرآن بگه هم نامیده شده است.

^[۱] آل عمران/سوره ۳، آیه ۹۶.

در برخی از روایات، مکه نام حرم و بگه نام مکان کعبه دانسته شده است.

^[۲] تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۸۷.

در برخی نقل‌ها بکه به معنای بکاء و گریه مردم در آن

^[۳] کافی، ج ۴، ص ۲۱۱.

و در بعضی دیگر بیکُ النَّاسِ بَعْضُهُمْ بَعْضٍ به معنای مزاحم شدن برخی بر برخی دیگر و در واقع ازحام معنا شده است.

درباره نامگذاری آن به مکه، **اقوال** مختلفی نقل شده است؛ از آن جمله گفته اند: مکه در اصل ترکیبی از مک و رب بوده. مک به معنای **بیت** است و مکه یعنی **بیت الرب** یا **بیت الله**. در نقلی دیگر آمده است: یک به عنوان یک پسوند، به معنای **واحه** و **وادی** آمده، مثل **بعل بک** که به معنای **وادی بعل** است. بدین ترتیب، براساس نامی که **بطلمیوس** برای مکه گفته است (یعنی **مکاراب**) باید این شهر را به نام وادی **رب** بشناسیم.

برخی هم مکراب را از کلمه **عربی** مقرب گرفته اند، اصطلاحی که به احتمال، مربوط به کسانی می باشد که مدعی نزدیکی به **خدا**، یا **خدایان** بوده اند. جدای از آنچه گذشت، معانی فراوانی برای بگه و مکه گفته شده که بسیاری از آنها **حسی** است.

[۴] فصل‌نامه میقت حج، ش ۲، ص ۲۱۹-۲۰۵، فهرستی از نام‌های مکه.

[۵] مجمدهی فقیهی، مقاله نام‌های مکه، فصل‌نامه میقت حج، ش ۴، ص ۱۳۲-۱۵۱.

تفسیر دیرینه مکه

در نامگذاری های شهر مکه، یکی از عناصر اصلی، رب و خانه رب است. این مسأله، نشان دهنده شکل گیری این شهر بر گرد خانه **خداوند** است که خود **تفسیر کهن** این شهر را آشکار می کند.

اسامی دیگر مکه

نام های دیگر مکه البلد الامین و البلد الحرام است که به تناسب مرکزیت عبدی آن، برای آن بکار رفته و در **قرآن** بر این بُعد شهر تکیه شده است.

مکه در نوشته‌های قدیمی

از مکه، در نوشته های **تاریخی** نسبتاً قدیمی یاد شده و دلیلش آن است که مسیر **تجارت** از **شملت** به سمت **بمن**، از این ناحیه عبور می کرده است. افزون بر آن، باید تاریخ بنای این شهر را از زمان بنای **کعبه** و یا دست کم تجدید بنای آن دانست.

فضایل شهر مکه

مکه در **بُعد دینی**، دارای **فضایل** بی شماری است. مهم ترین **فضیلت** آن، وجود **خانه خدا** و **مسجد الحرام** و به **تعبیر ابراهیم** **بیتک المحرم** است. **خداوند** شهر مکه را در **قرآن**، در کنار **کوه مقس** **طور** قرار داده و فرموده است: "وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ • وَطُورِ سَيْنِينَ • وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ".

[۶] **التین/سور ۹۵**، آیه ۱-۳.

خداوند همچنین **دعای ابراهیم** (علیه السلام) را در باره این شهر **اجابت** کرد؛ زمانی که به **پروردگار** خود عرض کرد: " رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَاَرْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ يَا اللَّهُ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ "

[۷] **بقره/سور ۲**، آیه ۱۲۶.

و آن را حرم **امن** خود قرارداد. **رسول خدا** (صلی الله علیه وآله) به هنگام خروج از حرم می فرمود: مَا أَطْيَبَكَ مِنْ بَلَدٍ وَ أَحَبَّ إِلَيَّ وَ لَوْ لَا أَنَّ قَوْمِي أَخْرَجُونِي مِنْكَ مَا سَكَنْتُ غَيْرَكَ.

[۸] **مستدرک الوسائل**، ج ۹، ص ۳۳۴.

[۹] **سنن ترمذی**، ج ۵، ص ۳۲۷، ش ۳۹۲۶.

چه شهر **پاک** هستی تو و چقدر دوست داشتنی برای من. اگر نبود که **قوم** من، مرا از این شهر بیرون کردند، جز در تو **سکونت** نمی کردم. **امام باقر** (علیه السلام) در باره این شهر فرمود: النَّائِمُ بِمَكَّةَ كَأَلْمُتَّجِدٍ فِي الْبُلْدَانِ؛

[۱۰] **من لایحضره الفقیه**، ج ۲، ص ۲۲۸.

خوابیدن در مکه، مساوی با **شب زنده داری** در شهرهای دیگر است.

امام صادق (علیه السلام) نیز فرمود:

أَحَبُّ الْأَرْضِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مَكَّةُ وَ مَا تُرْبَةُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ تُرْبَتِهَا وَ لَا حَجْرٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَجْرِهَا وَ لَا شَجَرٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ شَجَرِهَا وَ لَا جِبَالٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ جِبَالِهَا وَ لَا مَاءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ مَائِهِ.

[۱۱] **من لایحضره الفقیه**، ج ۲، ص ۲۴۳.

دوست داشتنی ترین **زمین** نزد خداوند، سرزمین مکه است. نزد خدا نه خاکی از خاک آن محبوب تر است، نه سنگی از **سنگ** آن، نه درختی از **درخت** آن، نه کوهی از کوههای آن و نه آبی از **آب** آن.

۱. [آل عمران/سوره ۳، آیه ۹۶](#) ↑
۲. [تفسیر العیاشی، ج ۱، ص ۱۸۷](#) ↑
۳. [کافی، ج ۴، ص ۲۱۱](#) ↑
۴. [فصلنامه میقت حج، ش ۲، ص ۲۱۹-۲۰۵، فهرستی از نامهای مکه](#) ↑
۵. [محمد مهدی فقیهی، مقاله نامهای مکه، فصلنامه میقت حج، ش ۴، ص ۱۳۲-۱۵۱](#) ↑
۶. [التین/سوره ۹۵، آیه ۱-۳](#) ↑
۷. [بقره/سوره ۲، آیه ۱۲۶](#) ↑
۸. [مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۳۳۴](#) ↑
۹. [سنن ترمذی، ج ۵، ص ۳۲۷، ش ۳۹۲۶](#) ↑
۱۰. [من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۲۸](#) ↑
۱۱. [من لایحضره الفقیه، ج ۲، ص ۲۴۳](#) ↑

منبع

[آثار اسلامی مکه و مدینه، ص ۳۲-۳۶، رسول جعفریان](#) ↑

رده‌های این صفحه: [اماکن](#) | [تاریخ اسلام](#) | [جغرافیای اسلامی](#) | [مکه](#) | [نام‌های شهر مکه](#)